

**КОНФЛИКТИТЕ ОТ ПОЗИЦИИТЕ НА НОВИЯТ
ИНСТИТУЦИОНАЛИЗЪМ****CONFLICT OF POSITION NEW INSTITUTIONALISM****Ас. д-р Пламен Киров Иванов***Шуменски университет "Епископ Константин Преславски"***Abstract**

It has long been observed that the conflicting interaction leads to the emergence of new institutions (social formations, different offices), causing its own rules of conduct in accordance with their own interests.

Keywords: social work, social worker, conflict, institutionalism.

Отдавна е забелязано, че конфликтното взаимодействие води до появата на нови институции (социални образования, различни учреждения), задаващи собствени правила за поведение в съответствие със собствените си интереси. През последните години изследователите на конфликтите обръщат внимание на проблемите при създаването и функционирането на локалните социални образования наречени полета, ареали. Тези образования се оказват в привилегировано положение като използват своето влияние за възпроизводство на своя статус. Социалните субекти лишени от достъпа на източници за влияние изпитват съдържашо въздействие, но при определени условия могат да използват съществуващите правила да създадат свои институции.

Институционализъм е теория от Международните отношения и дял на Политологията. Институционализмът разглежда интерактивното действие на различните актьори в международните отношения. Институционализмът заедно с реализма и либерализма е една от трите самостоятелни теории на международните отношения.

Ранния или класическия Институционализъм се заражда в началото на XX век в САЩ. За негов основоположник се счита Торщайн Веблен. Други представители са Дж. Комънс, У. Митчел.

Представителите на новия институционализъм (Бурдие, Гидънс, Майер, Скот,

Флигстайн и др.) правят изводът, че сложните и съпернически отношения между старите институции и претендентите, т.е. конфликтите между групите заемащи различни позиции на отделните полета при прехода на "свързано" поле и като следствие промяната на позицията служи за основен източник за промените в обществото. Такива са конфликтите ориентирани към постигането на един или друг конкретен резултат.

Теорията на новият институционализъм означава преразглеждане на традиционните концепции „за конфликта между субектите“, участниците в конфликта ориентират своите действия относително един към друг. Субектите в конфликта трябва да отчитат отсега нататък присъствието на другите действащи лица, да интерпретират техните намерения, да моделират своите собствени действия и да убеждават околните да действат заедно с тях.

Правилата за взаимодействие на поетата приети от участниците в конфликта определят границите на възможното, позволяват да се уточнят техните интереси, да се установи какво правят останалите и да се изработи собствена стратегия. Поле – това е игра, която зависи от културата на участниците от техните възможности да използват социалните технологии „да четат“ намеренията на съперниците и да умеят да убеждават съюзниците когато е необходимо тяхното съдействие.

За участието в такава игра се изисква „социален талант“ (Н. Флигстайн) т.е. способността на активните участници да получават съдействие от другите понякога като манипулират стремежите на последните да удовлетворят техните собствени интереси. „Социално надарени“ хора – това са хора притежаващи способността да разбират членовете на своите групи, техните интереси и стремежи, а също така какво мислят по тези поводи представителите на другите групи.

Когато групите видят перспективи, тогава се откриват и нови полета. кризата на новите полета означава, че не са установени стабилни правила за взаимодействие и групата е заплашена от ликвидация. Действащите лица притежаващи социален талант ще извършват своите действия като си поставят целта да стабилизират положението в групата и нейните отношения с другите групи. Тук са по активни социално надарените хора, т.е. тези които са «предприемачи», които могат да предложат оригинални културни концепции и да измислят «нови» институции. Те са в състояние да образуват политически коалиции върху основата на достатъчно тесни колективни интереси на другите участници като целта им е да създадат нови институции.

При възникването на нови системи културни координати е напълно възможно появяването на нови неочаквани коалиции. Този процес може да изглежда като обществено движение, когато в хода на взаимодействието възникнат нови организационни идентичности, предпочитания и интереси. Тук «предприемачите-институционалисти» получават възможност да въвлекат различните групи в процеса на създаването на значения като по този начин предават на самото поле необходимата устойчивост.

Ако полетата са устойчиви, то самите «предприемачи» използват правила и двойствен характер на взаимодействията или за възпроизводството на своето привилегировано положение или ако те са «претенденти» за борбата с доминиращите групи.

Старите полета предоставят на действащите лица от доминиращите групи по изгодни възможности за възпроизводство на тяхното привилегировано положение именно поради неравенството при разпреде-

нието на ресурсите и формирането на правилата.

Ако изкусните «стратегии» заемат властови позиции в доминиращите групи тяхната енергия ще се насочи към активно участие в играта. «Социално надарените» участници строят своите действия така, че да задържат или да подобрят своите позиции в групата.

Когато полето е стабилно неговите активни участници не играят такава съществена роля при неговото възпроизводство. На страната на доминиращите групи и правилата и ресурсите, а и възможностите на техните опоненти са ограничени. Това също така се отнася и за «непрозрачните среди» където е трудно да се оцени успехът или неуспеха (например в училището) и легитимността на съществуващите организации рядко се оспорва.

Полетата могат да претърпят кризи поради въздействието на външни фактори в това число и като резултат от умишлени или случайни действия на правителството или вмъкването на странични групи в даденото поле. При такива обстоятелства доминиращите групи се стремят да засилят своето влияние, за да се запази статуквото. Периферните групи могат да заемат страната на «претендентите» или да влязат в коалиция с правителството като целта им е преустройството на полето. Социалното текучество на ситуацията допуска възможността за сключването на сделки и нови съглашения. Но техните инициатори преди всичко ще са представителите на периферните групи или «претендентите» доколкото нито едните нито другите нямат задължения към съществуващият ред.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Този подход към държавата и обществото ни помага да разберем динамиката на съвременната реалност. Доминиращите участници в социалния прогрес се стремят да издигнат себе си и да дезорганизируют тези, които са срещу тях. но те могат да се окажат жертви на кризата провокирана от зависимостта на държавата от другите полета или от вмъкването на представителите от съседните полета. Новите институционални проекти се раждат както вътре в общество-

то така и в няколко общества едновременно. Социално надарените активисти, ползващи координатната система заимствана от едното поле могат да опитат да създадат друго поле. Такива възможности възникват като следствие от умишлените или случайните действия на правителството. Социално надарените участници в полето могат да мигрират там, където видят нови перспективи Това означава, че в кризисни моменти полетата се намират в състояние на трансформация¹.

ЛИТЕРАТУРА

- [1] А.Гидънс Социология С. 2004.
- [2] Георгиева Б. Конфликтите в сферата на социалната политика, С.1997, 2000.
- [3] Елизабет Ноел Нойман Общественото мнение. Откриване на спиралата на мълчанието. С.1999.
- [4] Ж.Ж.Русо Емил или за възпитанието. С.-2003.
- [5] Й.Хейзинг Homo ludens. В мъглата на вчерашният ден- С.1998.
- [6] Колев, Г. Социална педагогика (Избрани актуални проблеми). Шумен, 1994.
- [7] Л.Десев. Речник по психология С.1999.
- [8] М.Вебер Избрани произведения. С. 1992
- [9] Речник по социология. Под ред. чл. кор. проф. д-р Ст.Михайлов и ст.н.с. Н. Тилкиджиев. С. 1996.

¹ Флигстайн Н. Поля, власть и социальный талант. Материалы семинара Совета по исследованиям в области общественных наук. М., 1999

